

Medlemsblad for:
**Numismatisk Forening
for Nord- og Sydslesvig**

Redaktion/ Kommission:

Jens Madsen
Jørgensby 14
6310 Broager
jensmadsen@moneta.dk
Tlf.: 40 14 21 63
Gengivelse af artikler kun
efter indhentet tilladelse
og med kildeangivelse.

Formand:

Henning Kjær
Kærmindevej 17
6400 Sønderborg.
Tlf.: 74 43 34 82
Fakjaer@mail.tele.dk

Brevbud:

Ved brevbud betales 3% i
salær og evt. porto.

Faste brevbud skal være
fremme dagen før auktionen.

Modtages af
H. C. Deelee
Genner Bygade 29
6230 Røde Kro
Telefon 74 66 49 50
hansdeele@bbsyd.dk

Oplag: ca. 80 stk.

Foreningens vedtægter kan
altid rekvireres hos
formanden.

www.nfns.dk

Tryk: Langenberg
Sønderborg

Indbyggere og firmaer i de større byer som Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder havde imidlertid stadig et godt samarbejde med firmaer i Tyskland. Specielt var det jo attraktivt at have danske kroner, der blev mere værd, når inflationen gjorde de tyske mark mindre værd. Bankerne havde også indbyrdes konti på tværs af landegrænsen så samhandlen kunne finansieres.

Nødpengene i de Sønderjydske byer var kun i brug fra december 1916 og til genforeningen i 1920. Det højeste pålydende var 100 Mark. Der kom dog også enkelte erindrings sedler i 1921, men de kunne ikke indløses. Fra genforeningen og frem var det de almindelige danske penge der blev brugt i Sønderjylland.

I Tyskland derimod havde nødpengene en langt længere historie. De første udkom i 1914 og der blev stort set udgivet nødpengesedler alle årene frem til og med 1924. De almindelige værdier på nødpengene var fra 5 pfenning og op til 10 Mark. Dog blev der i 1918 udgivet nødpengesedler i mange byer fra 1 mark og op til 100 Mark. De var kun gyldige i en kort periode.

Inflationen i Tyskland krævede imidlertid at der til stadighed i 1922 og specielt i 1923 blev produceret nye pengesedler med stadig større pålydender. Det var ikke kun hundreder, tusinder, millioner eller milliarder Mark. Til sidst i 1923 var der sedler med pålydende også på Billioner Mark.

Rigsbanken arbejdede for fuld kraft med produktionen på egne trykkerier og fik også trykt pengesedler på en række private trykkerier.

Det slog dog langt fra til, så mange byer, sogne, pengeinstitutter, foreninger og firmaer gik selv i gang i 1922 og 1923 med at producere pengesedler. Det krævede formelt en tilladelse fra staten, men mange gik bare i gang for at få dækket det enorme behov for betalingsmidler.

Medlemssalg nr. 487
tirsdag den 11. januar 2022

Nr	Me dl		Kons	Opr. Pris	
		Sedler			
1	39	DK 10 kr 1970, 1973, 2 x 1974	lot	40	
2	39	DK 10 kr 1974 D5743E Svend Andersen	01	20	
3	39	DK 10 kr 1974 D6747C Hoffmeyer	0-01	25	
4	39	DK 10 kr 3 x 1977	lot	30	
5	39	DK 20 kr 1988	1	20	
6	39	13 sedler	lot	hb	
		Mønter			
7	39	pose med mønter 175 g	lot	hb	
8	39	DK Hækkerup møntsæt	0	20	
9	39	DK Medalje håndbold N M 1977 / HSI	01	5	
10	39	DK C4 1 sk 1621 kantskade korr H119B Si24.2	1	50	
11	39	DK C4 1 sk 1621? kantskade korr H119 u. møntmærke	1	50	
12	39	DK C5 2 sk 1677? kantskader, 2 sk 167?	lot	25	
13	39	DK F4 1 sk 1722 H51 Si3 kantskade	1+	70	
14	39	DK F4 1 sk 172? H51 Si3 kantskade	1+	30	
15	39	DK F5 2 sk 1716 H59 Si54 korr	1+	70	
16	39	DK 5 forsk skilling mønter korr	lot	20	
17	38	D 50 Rentenfennig 1924	1+	25	
18	38	D 50 Reichspfennig 1935J	1+	25	
19	38	D 25 Pfennig 1909A	1++	20	
20	38	D ½ mark 1907A	0	30	
21	38	D ½ mark 1915J	0	25	
22	38	D 1 mark 1911A	1++	25	
23	38	D 1 mark 1915F	0	25	
24	38	D 2 mark Hindenburg 1938E	1+	20	
25	38	D 2 mark Hindenburg 1939D	1++	20	
26	38	D 5 mark Hindenburg 1935E	1+	25	
27	38	D 5 mark Hindenburg 1936D	1++	25	
28	38	USA 1 lykkemønt one cent 1901	1+	45	
29	38	DK Barnets lykkeskilling med beskrivelse	pæn	30	
30	38	DK ½ krone lavet som smykke	pæn	45	

31	38	DK ½ krone	1926	1+	45	
32	38	DK Medalje Dr. Margrethe 10 års regentjubilæum 1982		0	75	
33	38	DK 1 medalje Postvæsenet 350 år		0	25	
34	38	DK 50 året for Danmarksbesættelse 1940-1990 Møntklubben Poletten		0	25	
35	38	DK Vejle Vindmølle 925 sølv	1981	0	110	
36	38	DK Kolding mønt 925 sølv	1980	0	110	
37	83	DK F7 ½ sk 1857 H17B		1+	30	
38	83	DK 4 sk 1856 H11B		1/1-	25	
39	83	DK 2 kr 1903		1+	50	
40	83	DK 10 øre 1924, 25, 26, 29, 31, 34, 35		1+-1	35	
41	83	DK medalje 1864 Løbet Vidar motion		0	10	
42	83	USA ¼ \$ 1999 Connecticut, 1999 Georgia, 2000 Maryland		0	10	
43	83	USA 1 \$ 2000 D KM310		0	10	
44	83	Ægypten 2 x 1 pound KM940, 10 piastres 1972 KM430		0	10	
45	83	Italien GETTONE TELEFONICO		0	5	
46	83	ROM Trajan Sestersius Museum kopi		pæn	10	
47	190	England pose mønter 155 g		lot	hb	
48	190	Dominikansk rep. 5 mønter		lot	hb	
49	190	Grækenland pose mønter 127g		lot	hb	
50	190	United Arab Emirates 2 x 50 files KM16, 1 dirham KM6.2		lot	hb	
51	190	Belgien 4 mønter		lot	hb	
52	190	Australien 2 mønter		lot	hb	
53	190	Albanien 8 mønter		lot	hb	
54	190	pose mønter 70 g		lot	hb	
55	100	Sverige Møntsæt 9176 Mynverket		0	40	
56	100	DK KGL Møntsæt 1992		0	50	
57	100	DK KGL Møntsæt 1994		0	50	
58	100	DK bank møntsæt 1985		0	10	
59	100	DK bank møntsæt 1986		0	10	
60	100	D Münster 3 pf 1740, ubestemt perf. Kobbermønt		1,1-	hb	
61	100	D Paderborn 6 pf 1762 perf, Sverige Pommeren 3 pf 1792		1-,1	hb	

62	100	Norge ½ sk 1867	1+	25	
63	100	Norge 1 sk 1870 k.s.	1+	35	
64	100	Norge 2 sk 1871 stj.	1+	40	
65	100	Slesvig Holsten Gottorp Christian Albrecht 1 sk lybsk 1682? ES4.2 k.s korr.	1+	25	
66	100	DK C4 1 sk 1621 H199C Si24.3	1	60	
67	100	DK C4 1 sk 162? H199D Si24.4	1	35	
68	100	DK C4 6 sk 1629 Si49.3 H139B	1(+)	125	
69	100	DK C4 8 sk 1608 Si55 H96 buklet	1(+)	250	
70	100	DK C4 8 sk 1624 Si59.2 H133 lodspor?	1	90	
71	100	DK C4 1 mark 161? Si68.3 H99C	1	150	
72	100	DK F3 2 mark 1666 H107A Si36.1 10,6 g	1/1-	250	
73	100	DK C5 ½ sk 1693(?)	1-	hb	
74	100	DK C5 ½ sk 1694	1	35	
75	100	DK C5 2 sk 1677	1	25	
76	100	DK C5 2 sk 1677	1	25	
77	100	DK C5 2 sk 1677	1+	50	
78	100	DK C5 2 sk 1680 kant skader	1	25	
79	100	DK C5 2 sk 1681	1+	60	
80	100	DK C5 2 sk 16??	1-	hb	
81	100	DK C5 8 sk 1695 H113	1/1+	200	
82	100	DK C5 4 mark 1682 falsk, perf. H67B	1-	50	
83	100	DK C7 1 sk 1782	1	40	
84	100	DK ½ 1852, 4 sk 1854, 8 sk 1819, 16 sk 1857 perf.	lot	hb	
85	84	D 5 mark 1974 jub J413	0	35	
86	84	D 5 mark 1974 jub J414	0	35	
87	84	D 5 mark 1975 jub J416	0	35	
88	84	D 5 mark 1975 jub J417	0	35	
89	84	D 5 mark 1975 jub J418	0	35	
90	84	D 5 mark 1976 jub J419	0	35	
91	84	D 5 mark 1977 jub J420	0	35	
92	84	D 5 mark 1977 jub J421	0	35	
93	84	D 5 mark 1978 jub J422	0	35	
94	84	D 5 mark 1978 jub J423	0	35	
95	84	D 5 mark 1979 jub J425	0	35	
96	84	D 5 mark 1980 jub J428	0	35	

	Sedler			
97	Østrig 10 forsk notgeld	0	20	
98	Østrig 10 forsk notgeld	0	20	
99	Østrig 10 forsk notgeld	0	20	
100	Østrig 10 forsk notgeld	0	20	
101	Østrig 10 forsk notgeld	0	20	
102	Østrig 10 forsk notgeld	0	20	
103	D Crefeld 1 million mark 01.08.1923	1+	10	
104	D Freital 100 million mark 24.09.1923	1	10	
105	D Freital 50 million mark 24.09.1923	1	10	
106	D Kamenz 10 milliard mark 27.10.1923	1+	20	
107	D Zwidau 500 mark 15.09.1922 perf	1	20	
108	DK 50 kr 2001 A6011N	0	60	
109	DK 50 kr 2007 B4072B	0	60	
110	DK 50 kr 2009 A3092J	0	60	
111	DK 100 kr 2000 A4002L	0	110	
112	DK 100 kr 2002 B0021E	0	110	
113	DK 100 kr 2009 A0091L	0-01	100	
114	DK 200 kr 2000 A2002N	0	220	
115	DK 200 kr 2004 B3042C	0-01	200	
116	DK 200 kr 2010 A2101M	0	220	
117	Egypten 1, 5, 10, 20 pound, 2 x 25, 50 piastre	lot	10	
118	USA 5 dollar serie 1988A	0	30	
119	Frankrig 20 franc 1997, 100 franc 1998	0,1+	35	
120	Holland 10 gulden 25.04.1968, Belgien 500 franc 1998	1,1+	20	
121	Sverige 20 kr 1997-2008 S. Lagerløf, 50 kr 1996-2003 J. Lind, Finland 5 mark 1963 Litt. B	1+	20	
122	Tjekkiet 20 (1994), 50 (1993), 100 (1993) korun	1+	hb	
123	D Bielefeld 10.000 mark 15.02.1923 stofseddel Grab71b	0	200	
124	D Bielefeld 10 million mark 15.12.1922 stofseddel Grab91	0	500	
125	D Bielefeld 50 gold mark 15.12.1923 stofseddel Grab115c	0	200	

 se billede på www.nfns.dk

Under den største inflation fra juni til december 1923 blev der udgivet nødpengesedler mere end 5.800 steder. De udgav i denne periode over 59.000 forskellige nødpengesedler (Kilde Arnold Keller: Das Notgeld der deutschen Inflation 1923.)

Nødpengesedlerne fandtes i mange forskellige typer. Det mest almindelige var helt normalt trykte sedler med trykt pålydende og trykt udgivelsesdato, men der var også sedler kun med delvis tryk, så beløb, dato o.s.v. kunne udfyldes med håndkraft. Som nødpenge blev også checks benyttet, enten udgivet direkte af det enkelte pengeinstitut (egenschecks), men kunne også udgives af andre mindre pengeinstitutter der havde konti hos et af de større pengeinstitutter (kundechecks). De måtte selvfølgelig ikke udgive checks/nødpengesedler for et større beløb end deres indestående.

Pengeinstitutterne var smarte, det krævede tilladelse at udgive nødpengesedler, men deres checks var tilladte. Det brugte allerede Haderslev Bank i 1917, hvor de kaldte deres 50 Penning sedler for Checks. Direktørerne blev anklaget for ulovlig udgivelse af nødpenge, men blev frifundet da de fremhævede at det de havde lavet var checks. Også den første pengeseddel fra Sønderjylland: ½ Marken fra Sønderborg 1916/1917 havde betegnelsen Scheck.

Et særkende for disse checks/nødpengesedler er at der formelt kan være angivet en modtager af checken, men også angivet ”oder Überbringer” altså ”eller ihænderhaver” som det hedder på dansk, på denne måde kunne nødpengesedlen/checken bruges fra person til person i lang tid uden den enkelte indehaver skulle kvittere på den og inden den måske nåede frem til det kontoførende pengeinstitut for at blive indløst. Hvis det først skete nogle dage eller nogen tid efter udstedelsen, kunne der være sket det at inflationen havde gjort den meget mindre værd, måske helt værdiløs.

På den afbillede check fra Folkebanken for Als og Sundeved, Sønderborg er påtrykt ”Schecks, in welchen ”oder Überbringer” durchstrichen oder eine Zahlungsfrist angegeben ist, werden nicht bezahlt” På dansk: Checks, hvor sætningen ”oder Überbringer” er overstreget eller, hvor der er angivet en betalingsfrist vil ikke blive betalt.”

Mange af disse checks/nødpenge blev derfor aldrig indløst. Det ses ved at der ingen underskrifter / endorseringer er på bagsiden eller stempler fra banken om at sedlen er indløst.

Fortsætter i næste nummer.

Forfatter Erik Johansen

ej@noedpenge.dk

Hammerslagspris ved medlemssalg og auktion den 9. november 2021

Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris
1	25	22	15	43	22	64	20	85	30	106	35
2	25	23	20	44	30	65	35	86	30	107	35
3	20	24	10	45	5	66	25	87	30	108	35
4	80	25	12	46	5	67	45	88	30	109	35
5	25	26	5	47	5	68	86	89	30	110	
6	20	27	15	48	5	69	100	90	30	111	35
7	16	28	15	49	5	70		91	30	112	35
8	26	29	15	50	14	71		92	46	113	
9	185	30	15	51	5	72	80	93	30	114	100
10	8	31	56	52		73	54	94	30	115	200
11	10	32	10	53		74	50	95	15	116	
12	16	33	10	54		75	920	96	15	117	
13	10	34	10	55		76		97	50	118	20
14	15	35	10	56		77	960	98	50	119	
15	15	36	10	57	105	78	90	99	50	120	
16	20	37	25	58	50	79	45	100	70	121	
17	30	38	20	59	68	80	150	101		122	300
18	30	39	10	60	30	81	30	102		123	300
19	10	40	30	61	25	82	30	103	35	124	300
20	10	41	10	62		83	30	104		125	310
21	10	42	30	63	35	84	30	105	35	©	

Numismatisk Forening afholder medlemsmøde med auktion **tirsdag den 11. januar 2022 kl. 19.30** i NygadeHuset i Aabenraa.